

Skinnknuttar och spättor

Text: Kommendör Sven Nilsson

Frälsningsarmén har ofta försökt att ta vara på trenderna i tiden. När de första automobilerna hade börjat komma anordnade William Booth bilkampanjer som väckte stort intresse. Kårerna i Sverige bildade cykelbrigader så snart velocipeden, eller bicykeln som den ibland kallades, började användas. Professor Fredrik Nilsson har gjort intressanta skildringar om cykelbrigaderna och deras kampanjer.

På 1950-talet, när begreppet skinnknuttar och spättor blev vanligt tog många kårer kontakt med dessa motorcykelburna ungdomar. Knuttarna och spättorna (som flickorna kallades), bar skinnjackor som var dekorerade med nitar och stjärnor.

Många kårer skapade fina kontakter med dessa ungdomar och det var vanligt att det var samlingar i kårlokalerna en gång i veckan. Kaptenerna Violante och Stig Isberg var ivriga kontaktskapare. Vid flera kårer ordnade de meningsfulla träffar och kårlokalerna var ofta fullsatta.

I Kristinehamn ordnade de träffar och det är därifrån bilderna, som publiceras, kommer. Gunnel Isberg har ställt bilderna till förfogande och hon minns mycket väl hur ivriga föräldrarna var att skapa kontakt med ungdomarna. När de var kårledare vid Göteborgs femte kår brukade samlingarna ske vid

statyn "Kopparmärta" med uppföljning på något kafé eller i kårlokalen vid Postgatan.

En annan frälsningsofficer som var ivrig med att skapa kontakt med knuttar och spättor var major Britta Ljungdahl i Katrineholm. Hon var liten till växten men gladlynt och livlig och hon "gick hem" bland de ibland ganska hårdföra ungdomarna. En kväll i veckan samlades 100-150 knuttar och spättor i kårlokalen och utanför stod massor av motorcyklar parkerade. Jag var där en kväll och fick uppleva den festliga stämningen när kårens musikkårer spelade och sjöng och ungdomarna själva medverkade i programmet. Samtalen var livliga och meningsfulla.

När kaptenerna Isberg var kårledare i Sala bildade de ett ungdomsförbund, som blev en fin rekryteringskälla för kåren. Några av de unga blev officerare, bland andra Göte Lindgren.

Divisionschefen i Uppsala division, brigadör Erik Wickberg såg ungdomsförbundet i Sala som en förebild för andra kårer. Erik Wickberg blev sedan överstelöjtnant och chefsekreterare i Sverige. Hösten 1953 gav han mig order till högkvarterets ungdomsavdelning som ungdomsförbundssekreterare med uppgift att försöka starta ungdomsförbund vid kårer i alla delar av landet. Några årtionden tidigare hade Frälsningsarmén något som kallades Ungdomslegionen, en förening för ungdomar. Det var en mycket effektiv grupp. Den hade dock avsomnat och behövde väckas.

Nu hade Riksdagen fattat beslut om att ge ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationerna i landet. Dessa hade tidigare inte fått offentligt stöd till verksamheten. Anledningen till beslutet om ekonomiskt stöd berodde på ett tidigare beslut att motboken, det så kallade Brattsystemet, som reglerade alkoholinköp, skulle upphöra. Motboken hade introducerats 1914 på grund av att svenska folket höll på att suppa sig fördärvat. Nu var det tid att sluta med ransoneringen.

Den 1 oktober 1955 skulle motboken avskaffas men politikerna ville värna om de unga och menade att allt måste göras för att förhindra dem att börja dricka alkohol. Riksdagen beslutade då att ge stöd till ungdomsorganisationerna och inrätta 24 ungdomsinstruktörsposter inom ungdomsförbunden, dessa skulle få ekonomiskt stöd till verksamheten.

Det föll på min lott att kombinera ansvaret för ungdomsförbundet med att vara ungdomsinstruktör inom Frälsningsarmén. Skolöverstyrelsen utsågs att vara huvudman för

instruktörernas verksamhet och ordnade många kurser och konferenser både i Sverige och i andra länder. Det var berikande att utveckla arbetet och utbyta idéer för verksamheten. Utbildningsrådet Ragnar Lund och konsulent Lars Gråby blev statens representanter till hjälp för ungdomsförbunden.

Det ställdes som krav att instruktörerna skulle göra ca 250 dagars arbete om året utanför huvudstaden, där de flesta ungdomsförbunden hade sina kanslier. Det skulle således inte vara något skrivbordsarbete.

Jag fann häromdagen några noteringar där det står att jag under tiden november 1953 till juli 1955 var på resa 355 dagar, hade 707 olika sammankomster, besökte skolor, hade kårsamlingar, soldat- och officersmöten samt ungdomssamlingar. 26 nya ungdomsförbund startades.

(Fotot ovan Sven Nilsson besöker Hobbyutställning på Stockholms Femte kår 1955, foto: Per Anders Thunqvist (PAT))

År 1954 sökte 44 ungdomsförbundsmedlemmar frälsning, 19 invigdes till frälsningssoldater och några ytterligare väntade på att invigas.

Hösten 1955 tackade emellertid Frälsningsarmén "nej" till fortsatt statsbidrag då det fanns en viss tveksamhet till att ta emot offentliga medel. Det skulle dröja till 1959 innan möjligheterna till bidrag på nytt skulle öppnas. Det skedde efter många förhandlingar med Statens Ungdomsråd (nuvarande Ungdomsstyrelsen) och Skolöverstyrelsen och överstelöjtnant Harry Tyndal och mig, som då hade ansvar för ungdomsverksamheten inom Frälsningsarmén.

Landsting och kommuner skapade också möjlighet till anslag till ungdomsverksamheten.

Det är intressant att nu, efter många år, konstatera att allt arbete för de unga inte varit förgäves. Tiderna förändras, men det gäller att ta vara på varje tids utmaningar och möjligheter.

@Foto: Privat och Frälsningsarméns Arkiv

Copyright: Frälsningsarméns Arkiv, för www.bootheum.se, 2014-01-21